

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délel. Ára évenként 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 50 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik. A „Közlelő” cikkek sora után 3 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, aug. 9.

Régi igazság, hogy „az associatio az emberi társaság kiindulási pontja, s egyszersmind jövője!” és már Tocqueville kimondta, hogy „a magános cselekvés szabadsága után az emberre nézve legtermészetesebb azon szabadság, minél fogva erejét a hozzá hasonlókéval egyesítheti, s közös munkásság szövetségébe lép, miért is a társulati jog épp oly szabadság, mint az elidegeníthetetlen, mint a személyes szabadság; maga a törvényhozás meg nem támadhatná, a nélkül, hogy magát a társadalmat is meg ne támadja!”

S valóban úgy találjuk, hogy ez alapeszmé, e nagy és ledönthetetlen igazság, minden mivel államélet körében — legyőzve az akadályokat, melyeket elfogultság vagy bármilyen szenvedelmek e'be gördítnek, mind több-több érvényre jut, s a társadalmi érdekek összhangbahozaletának, a békés haladásnak és közboldogságnak egyik legnevezetesebb emeltűjét képezi.

Nézzük a sokat szidalmazott, de gazdagságáért, s egy szilárd alkotmány bástyájára alapított helynyugalmaért és sebes haladásáért irgylt Angliát és úgy fogjuk találni, hogy ott a társulati szellem s ennek példányosított gyakorlati fogantatása a fejlődés oly magas fokára jutott, a társadalom minden rétegeit úgy áthatotta, mint ezt sehol egy államban se tapasztalhatjuk. Mint valamely hatalmas erőmű, a melynek szétágazó kerekai mindenfelé mozgást, életet, kölcsönös tevékenységet teremtenek, s az életmi mód, a nemzetgazdaság, a jólét ezer meg ezer forrásait nyitja meg, míg másfelől a tevékenység körében az érdekek csoportosítása által a személyes viszonylatok láncolatát átván fenn, socialpolitikai hatása is megmérhetlen.

E nélkül nem is fejtheti ki magát a nemzetgazdasági tevékenységnek egyetlen ága is, mert a végrebajtohatalom e téren magára nézve többnyire csak másodrangú feladatot ismer fel, s a mi minket illet, itt, a magyar szent korona területén, éppen soha se szabad feladnunk, hogy nemzetgazdasági, mint más érdekeinket illetőleg is, egészen saját erőnkre vagyunk utalva, s mindinkább fel kell ébrednünk, fel kell emelkednünk annak öntudatára, hogy jobb jövőnk biztosítása mindenekfelett saját erőnk egyesítésének, közösből — ugyis az — tömbösebb kifejtésének titkában rejlik.

Ama bibliai philosophia, hogy hiszen „az Ur gondoskodik a mezőknek lilomairól is” elavult s keservesen hozulja meg magát az ipar, kereskedelem és gazdaság terén sebesen haladó, bámulatos tevékenységet kifejtő korunkban.

Többé nem elég mondanunk: az Isten megsegít! Zászlóinkra e jelszót kell tűznünk: Segíts magadon s az Isten is megsegít!

És ha önmagát ábrándok ködvilágából le akarunk szállani a realvilágba, el kell ismerelnünk, hogy e devise varázshatása is nem annak pusztá bangoztatásában, hanem helyesen felfogott gyakorlati jelentésének tényleges értelmezésében — az egyesületi, a társulati téren való erőcsoportosításban rejlik.

Csak így fejthetünk ki erőt; csak így hasznosíthatjuk tőkeinket akár a szellemi, akár az anyagi téren; csak így érvényesíthetjük sulyunkat; különben pedig vagyunk, mint a szétoldott kéve.

Imé, a Királyhágón túl örvendeztetett bizonyítékai merülnek fel előttünk annak, hogy e szempont, e felfogás mind sikeresebben hatja át a közvéleményt, s az anyagi érdekek cultivált teréről a tevékeny mozgás, a gyors haladás ösztönző zaja hangzik át hozzánk.

Egyetlen áttünetése a magyar érték-piropok árfolyamának meggyőző, hogy az egyesületi szellem ott már óriási lépésekkel halad. A társulatok, egyletek, bankok egész sorozata tűnik ott fel. Nevezzük-e? pesti kereskedelmi bank, pesti takarékpénztár, budai takarékpénztár, budapesti lánczbid, alagut, szent István, közszenbánya társaság, mátrai bányá egyet, Pannónia viszontbiztosító társaság, magyar földhitel-intézet, első magyar általános biztosító társaság stb., melyek mind igen jó tizletet csinálnak, s a közhitel és közvagyonosodás magas államgazdasági érdekeit előmozdítván, megérdemelt nyereseményeikhez csak szerencsét kívánhatunk.

Mindamellett még mindig sok haszonnal tartják hatáskörüket Magyarországra kiterjesztve idegen társulatok is, mint a triesti Assicurazioni Generali, Rionione Adriatica di Sicurtá, Nuova Società d'Assicurazioni, belga hitelbank, Anker *) s más bécsi társaságok, a melyeknek nyereseményeivel pénzünk kívándorolván, pénzforgalmunk lankad, nemhogy lendületet nyerne.

Alkalmisint azon magas érdekű szempont, miszerint az üzlet e nevezetes terén inkább hazai s nem kifelé gravitáló társulatok virágoznak fel, a melyek a tőkék összehalmozódását s osztalékokat inkább saját pénzpiacunk javára fordítják, szolgálhatott indokul, hogy a Királyhágón túl ismét egy új társulat alapítottassék.

Imé, alig pár éve, hogy az „első magyar általános biztosító társulat”, megkezdé, s oly szép eredményre folytatja működését, és éppen most vesszük a legtekintélyes hazai lapok pártfogoló értesítését, miszerint egy új általános biztosító társulatnak Pesten való létesítése rövid időn tény lesz, a legfelsőbb engedély gróf Károlyi és társainak megadott Üdvözlőjék az új társulatot is!

De semmi se természetesebb, mint ha mi erdélyiek, figyelmünkkel különösen a közvetlen körünkben „Victoria” név alatt hasonló célú és elrendeltetéssel, s épp oly jogosultsággal alakuló társulatot kísérjük. Semmi se megbozathatóbb, mint az, ha legőszintebb óhajításunk odairányul s oda kívánunk hatni, hogy míg a Királyhágón túl nyilvánuló tevékenységben az önfentartás s önálló élet örvendete jele nyilvánul, itt a keleti Kárpátok közt is kövessük a gyakorlati példát, ismerjük fel saját érdekeinket, melyeknek kielégítése vagy legalább részbeni kielégítése tőlünk függ, ragadjuk meg a kedvező alkalmat, mely felhív követni a jelszót: segits magadon, s Isten is megsegít!

Azon siker, melylyel a „Victoria” részvénytársulat aláírásai, hallomás szerint, folynak, örvendetes jele annak, hogy nemzetgazdasági magas érdekeinket illetőleg a közvélemény már komolyabb szempontokra emelkedett, hogy társadalmunk minden rétegeit áthatotta a jobb belátás, miszerint a társulati téren egyesíteni tőkeinket a leghasznosabb áldozat, hogy ideje magunknak s a magunk erején fejteni ki közös tevékenységet azon intézmények körében, a hol eddigelő többnyire idegen érdekek nevében zsákmányoltatott ki helyzetünk.

De jóllehet az aláírt részvények száma már is jelentékeny, s a részvényesek sorában társadalmunk minden rétege képviselve van: aristocratia, nemesség és polgárság egyaránt, mégis tekintve azt, hogy ezen anyagi érdekeink terén fölmerült nevezetes mozzanatra a közönség a hírlapirodalom meszszeható közögei által nem igen készítettett elő, a mi az

*) E társulatok nagybárra Erdélyben is ismereteseek mindenfelé kiterjesztett üzleti operatiók folytán.

intézők túlságos szerénységének lehet csak kifolyása, s tekintve azt, hogy az aláírási kiszbabot batáridő pár nap múlva itt van, nem némithatjuk el aziránti aggodalmunkat, miszerint az aláírási zárnapi fölvirad ránk, mielőtt e hasznos vállalatnál hazai tőkeink kellő arányban nyerhetek volna befolyást.

Részünkről felette fontos érdeknek találjuk, hogy a részvényesek többségét — mely az intézet sorsa, alakítása és egész irányá felett batározand — belföldiek, hazafiak képezzék, a kiknek üzleti czélokon kívül honi viszonyaink s érdekeink kielégítése is szívén fekszik, a kik arra szavazzanak, hogy a „Victoria” valóban a magyar nemzetgazdasági téren való tevékenység victoriáját, diadalát personificálja, s az valódi hazai pénz intézet legyen és maradjon.

Már pedig miután a biztosítási tizlet egyike a nemzetgazdasági tevékenység azon ágainak, melyek hazánkban közlebbi időkben a legfelülből lendületet nyertek, s legbiztosabb nyeresémet ígérnek, nem kételkedhetünk a felől, hogy idegen pénzemberek sietni fognak jelentékeny befolyást és hasznot biztosítani magunknak a „Victoria”-nál pénzeik hozzájárulásával, s ha ök lennének többségben, természetesen, hogy legfőlebb speculatióból lehetnének oly nagylelkűek, hogy döntő szavazatai érvényesítése percében a mi specialis hazai érdekeink iránt kímélettel legyenek, s le ne szavazzanak.

Még pár nap van az aláírási zárnapi, s akkor a „Victoria” megalakul.

A kinek tehát pár ezer vagy csak pár száz forintja van is, siessen azt a „Victoria”-nál, mint igen előnyös részvénytársulatnál elhelyezni, s megszerezni magának azon elégtételt, hogy tőkéjét jól elhelyezte s egyszersmind magának is aránylag része van egy hazai hasznos pénzintézet megalakításában, mely gazdaszatunk, iparunk és kereskedelmünkre egyiránt jótékony hatású leend.

Egy részvény 1,000 ft. Sok pénz, tagadhatlanul. De az aláíró az aláírásakor csak 30%-ot (30 ft) tartozik lefizetni, s a társulat megalakulása után csak az aláírt összeg 27%-ját ezt is kilencz részletben havonként 30%-ot s mit koczkat az aláíró? Semmit! mert a kibocsátott részvényaláírási feltételek 5-dik pontja szerint az alapító választmány solidaris kezességet vállal az iránt, hogy „ha a társulat az aláírás megnyitásától számítandó 9 hó alatt nem alakulna meg, akkor az aláírók biztosíték gyanánt befizetett 30 ftjukat minden levonás nélkül visszakapják.

Siessünk tehát aláírni!

Kolozsvár, aug. 6.

(J. C) Nagy férfiak, a kik műveik és tetteik által egy ország lakosait előre vezetik, mindenkitől általánosan tiszteltetnek, mert tetteik a történet érzélpajra főjegyzékek, ezek pedig az összemérés közbírtokai.

A természet kimeríthetlen kincsekkel áldá meg a magyar korona alá tartozó országokat, s nagybárra gróf Széchenyinek vala fentartva e gazdaságok tárházát felnyitni a nemzetgazdasági terén kifejtett tevékenységének nagy hatásával.

Midőn tehát a körünkben ujjonnan keletkezett társulatnak „Victoria” nevet adtak, mint halljuk, arra akarának figyelmeztetni, hogy e téren ismét egy győzelmet törekednek kivívni, s azért tevék, mint halljuk, gazdaszatunk nagy reformatórának mellszobrát czéglükre és pecsétjükre, azt egy felibe tartott győzelmi koszorúval díszítván, a miáltal a nagy férfi szelleme iránt a hála csekély adóját kívának leróni.

Az egyesületi eszme által az utóbbi 7—8 év alatt tényleg oly óriási lépések történtek az anyagi téren, hogy az ország nemzetgazdasági állása valóban örvendetes lendületet nyert.

A történetből látjuk, hogy a biztosítási elv fejlődése szinte egyenlő lépést tartott a haladással, a melyet a népek a kereskedelem és ipar fejlődésében tőnek.

Nem lenne tehát semmikép elhamarkodva, ha a „Victoria” biztosító társulat alapítói e vállalat által a tőkék összehalmozását elősegítni, s ezeket a kereskedelem, ipar és gazdaszat javára és hasznára fordítani törekednének.

Több oldalról azonban azt a nézetet hallók kimondani, hogy két ugyanazon hatáskörű intézet Erdélynek igen sok volna; de bebizonyított tény, hogy 100 % értékű alig van 20 % biztosítva, s e számtani arány magában tanúsítja, hogy ha ez ország pénzüszonyai csak némileg jobbak volnának, akkor e két társulat mellett, még több társulat is fenállhatna az ország igen nagy javára, s a tapasztalat kétségtelenül bebizonyította, hogy a biztosítás jelenlegi tökéletesedését egyáltalában csak a szabad versenynek köszönhetni; a miért is ez ország minden lakójának kötelessége ez intézetet minden kitélhető módon gyámolítani.

Hallomás szerint, Kolozsvárt oly élénk részvét nyilvánul az intézet iránt, s már is akkora eredmény lön kiviva, a melyet nem lehetett előre látni, s ez az ország bérczei és völgyei közt is fel volna serkentendő. Ha már a közjólét elősegítése minden polgárnak kötelessége, ugy nemzetgazdasági érdekek is az összes lakosság közjává, s ha valahol igen, itt bizonynyal egyesülhet az összeségnek ereje a közös czélra.

Reméljük tehát, hogy ez intézet iránt az országban mindenütt részvét fog nyilvánulni, a mit annyal inkább kell óhajtanunk, mivel a szép czél mellett, a melyet el akarnak érni, avval még lényeges haszon is van egybekötte.

Szebeni dolgok.

N-Szeben, aug. 8.

A tartományi gyűlés mai ülésében jelen volt b. Reichenstein erdélyi udv. alkanczélár is, a kinek lejövetele alkalmisint befolyással lesz a tárgyalások gyorsabb folyására.

Olvasott több kérvény s jelentés; Zse-daupatek Gyergyóban kéri, hogy a tartományi gyűlés szerezzen számára templom- és iskolahelyet; dobravideki több volt határszéli huszár igényt formál a s. szentgyörgyi határszélig pénzalapra; Rosenfeld realista igazolja magát, hogy beteg, de mihelyt meggyógyul megjelenik a gyűlésen.

Dr. Ratiunak a mult ülésben tett indítványa, miszerint az urbéri bizottságnak munkálata beadására tízessék 8 napi batáridő, s szözlittassék fel, hogy a késedelem miatt igazolja magát, elvetettett.

Az országgy. rend 15. §-lye felett folytatván a vita, Filtsch ajánlja a mult ülésben Gull által inditványozott szerkezetet, miszerint az országon kívül lakók választási jogukat azon választókertületben gyakorolhassák, a hol születtek, elfogadtatott.

A 16. §. a biz. javaslat szerint fogadtatott el.

A 17. §. mely a választhatóság feltételeiről szól, hasonlóképp elfogadtatott a biz. javaslat szerint, miután Fogarassy inditványa, miszerint itt magasabb census lenne batározandó, mint magánál a választási jognál, senki által se pártoltatott.

A 18. §. szintén a biz. javaslat szerint, mely a kormányjavaslatlalt azonos, fogadtatott el. E §. szerint szöglálathban levő katonatisztek és katonai felek mind a választási, mind a megválasztathatási jogból ki vannak zárva. Schaller-Libloy azon jobbitványt ajánlja, hogy a fejedelmileg kinevezett hivatalnokok azon kerületekben, a hol mint olyak fungálnak, ne legyenek választatbók, mi felett élénk vita támadott, s végre is megbukott, valamint dr. Ratiu még tovább menő inditványa, miszerint a kerületek, vidékek és megyék közgazgatási hivatalnokai se legyenek választatbók.

Ülés bezárta előtt még Popea kapott jogot a szöglásra, a ki felkéré az elnököt, hogy a földterhementesítési patensnek a papok fairzási és legelési jogát illető 41 és 49. §. módosítását czélzó Puscain-féle inditványa mőelőbb napirendre tűzessék ki, a mit az elnök meg is ígért.

N.-Szeben, aug. 5.

Emlékezni fognak t. olvasóink, hogy az illető tartománygyűlési bizottság a 9-dik (urbéri) kir. kormányelőterjesztést dr. Ratiu ismertetésével kapcsolatban hozta s ezekről egyetemes jelentést tett, a mi arra bírta a tartománygyűlést, hogy az egész munkát visszautasítsa. A bizottság a nevezett kir. előterjesztést dr. Ratiu indítványaitól már most elválasztotta s arról külön jelentést adott be, a mely ma osztott szét, s teljes szövegében ímigy szól:

Jelentése

a 9-dik kir. kormányelőterjesztés ügyében kiküldött bizottságnak azon törvényjavaslat iránt, melylyel az 1854. Szentivánhava 21-ről kelt császári nyiltparancs néhány §-a megváltoztatásával és kiegészítésével, a megváltható szolgálományok megtérítése, s a váltságátok és öt százalékos évi jövedék befizetése iránti határozványok megállapíttatnak.

Alólt bizottság a 9-dik kir. előterjesztést újból tárgyalta megfontolással és lényegtelen néhány módosítással az ország és kötelezettek érdekében elfogadhatónak találta.

A m. országgyűlés ez ügyre vonatkozó határozatának megfelelőleg ezen fölöttéig tárgy tárgyalománya érdekében szükségesnek találta: dr. Ratiuak a székei örökségeket és majorsági földeket illető indítványát, minthogy dr. Ratiu, indítványa értelmében, azokat országos jövedelmekből kívánja megváltni, külön tárgyalni, nehogy az ezen utóbbi tárgyalásánál felmerülő nehézségek által a földterhermentesítés jelen ügylete akadályoztassék és késleltessék.

Az urbéri nyiltparancs első szaka az urbéri tartozásoknak a jobbágy földekre vonatkozó kárpótlásáról szól, mely eddigelő a jogosultakra nézve legkedvezőbb módon nagyobbára már fogantatott is, ugyanazon nyiltparancs második szakasza a megváltható tartozásokról, azaz: a majorsági földekről szól, melyek a kötelezett által saját erején megválthatók.

Az urbéri nyiltparancs 26-dik §-a szerint külön határozatnak hagyatott fenn, hogy a váltságátok mily feltételek alatt és mily módon fizetendő be és az öt százalékos járadék miképp szolgáltatandó ki? Ezen határozatokat most a kormányelőterjesztés tartalmazza.

Az urbéri nyiltparancs 24-dik §-a szerint természeti munkabeli szolgálományok egy gyalognapra tíz, egy ágasnapra pedig husz pengő krajczárjával veendő számításba.

Ezen urbéri nyiltparancs 25-dik §-a szerint a szolgálományok a viszontszolgáltatások levonása után kitudott évi tiszta értéke, egy hatodrésznél a hiányok, beszédesi és egyéb kezelési költségek fejében leszámítása után, huszszoros összegben a váltságátokét képezi.

A bizottság a jelen kormányelőterjesztés fölötti tanácskozásnál azon nézet által vezéreltetett, hogy — zavarok elkerülése tekintetéből — az urbéri nyiltparancs említett alapelvein változtatásokat nem szabad tenni, mert az országos jövedelmekből való földterhermentesítés így már nagyon előrehaladt, és mert békés egyetértés útján tartozásokkal terhelt majorsági földekre vonatkozólag is a fenebélvelek szerint megváltni egyezkedések létrejöttek.

Az urbéri nyiltparancs alapelveihez való ragaszkodás mellett, a kormányelőterjesztés 1-ső §-ában foglalt 20 évi határidő a negyven félévenkénti részlettel megtartott, de a pont, mely szerint a részletek a kötelezettek által a jogosítottoknak közvetlenül megtérítendők, kibonytított és a helyett, a kölcsönös jogok megóvása tekintetéből tétetett: a részletek a kötelezettek által azon cs. kir. adóhivataltól befizetendők, a melynél a k. adóhivataltól fizetik, és a jogosítottok a megváltni részleteket ugyancsak az illető cs. kir. adóhivataltól kiveendik, illetékmentes nyugta mellett.

Továbbá a kötelezettek javára a következő függék vétetett föl: a megváltni összeg azonban meg nem haladhatja a megváltható külső birtoknak a telekadó provisorium után kitudott tökécsített tiszta jövedelmét.

A kormányjavaslat 2-dik §-a változtatlanul fogadtatott el. Hasonlóképpen a 3-dik §-is. A 4-dik §- pedig lényegtelen függékkel bővített.

A kormányjavaslat 5-dik §-ához még hozzatetett: hogy a félnek kívánságára a megváltni birtok után fizetett minden egyes részlet törlesztendő és a nyilván-könyvekben biztosított zálogjogra vonatkozólag leszámítandó, hogy a magukat megváltni hitelle ez által gyarapíttassék.

A 6-dik §- azon tölalékkal bővített: hogy a megváltni bizottmányok a földterhermentesítési alapigazgatóság közvetlen vezetése alatt álljanak.

A 7-dik §-ban a megváltni bizottság elnökének kinevezése a földterhermentesítési alap

igazgatóságnak tartatott fenn, hogy ez által ennek a szükséges befolyás biztosíttassék.

A kormányjavaslat 8-dik §-a változtatlanul tartatott meg, hasonlóképpen a 9-ik és 10-ik §- is, mely alkalommal csak az első §- változtatott meg jelentéktelenül irányi tekintetben.

A 11-dik §-ban a választási jegyzőkönyv három kiadványa találtatott szükségesnek azon célból, hogy egy példány a földterhermentesítési alapigazgatóságnak — a szükséges földterhermentesítési — beküldtessék.

A 12-dik §- változtatás nélkül tartatott meg.

A kormányjavaslat 13-dik §-a egészen mellőztetett, minthogy az elnök kinevezése a bizottsági munkát 7-dik §-ában az alapigazgatóságnak tartatott fenn.

A 14-dik §-hoz csak azon függék csatoltatott, hogy a bizottmány hivatalhelye az alapigazgatóságnak is bejelentendő, hogy ez a megváltni ügyvitel ellenőrizhesse.

A 15-dik §-ban a következő tölalék vétetett föl: „és a jelen törvény szabályaihoz.”

A 16-dik §- változtatlanul fogadtatott el. A 17-dik §-ban e szók: „vagy a törvény-székhez” kihagyattak, a többi szerkezet pedig megtartott.

A 18-dik §, mely az urbéri nyiltparancsnál kibátóbb, megtartatott.

A kormányjavaslat 19-dik §-a változtatlanul tartatott meg. Hasonlóképpen a bizottsági javaslat 19-dik §-ában — eltérőleg a kormányjavaslatól, mely szerint a megváltni fölötti határozatok véglegesek — a felebbezés jogvása tekintetéből mindkét félnek engedtetett meg, a nélkül, hogy a felfolyamodás csak azon esetre szoríttassék, midőn a föld tulajdonsága vagy a jog kérdés alatt állott.

A kormányjavaslat 21-dik §-a azon tölalékkal fogadtatott el, hogy a váltság fölötti határozat egy példány — a szükséges ellenőrzés végett — a földterhermentesítési alapigazgatóságnak is beküldendő.

A kormányjavaslat 22-dik §-a változtatás nélkül fogadtatott el, hasonlóképpen a 23-dik §- is.

A bizottsági munkát 22-dik §-ában a jogosítottok érdekében arról lön gondoskodva, hogy a megváltni földek után járó adó a megváltni fizető kötelezett rovására átirandó.

A 22-dik §-ban a megváltni földeket tartalmazó jegyzék megrendelése által a bizottság azoknak nyilvánosságban tartását és ellenőrzését kívánta célba venni.

Végül a hátralékos tartozásokat illető tölalék a 23-dik §-ba a megváltni ügyfolytatás könnyítése végett vétetett föl.

A bizottsági tagok fizetése iránt nem hozatott határozat és ezen pont az országos főhatóságnak tartatott fenn.

Nagy-Szeben, július 11-én 1864.
Thiunnann s. k. Schnell s. k.
bizottsági elnök. előadó.

Bizottsági vélemény a törvényjavaslat iránt,

melylyel az 1854. Szentivánhava 21-ről kelt b. t. l. 151 száma alatti császári nyiltparancs 23-ik, 26-ik és 85-ik §§-ai megváltoztatásával és kiegészítésével, megváltható szolgálományok megtérítése, s a váltságátok és öt százalékos évi jövedék befizetése iránti határozványok megállapíttatnak.

1. §. Az 1854. Szentivánhava 21-ről kelt b. t. l. 151 száma alatti császári nyiltparancs határozványai értelmében megváltható tartozásokról kitudott váltságátok, az öt százalékos kamatokkal együtt — ha e tekintetben a kötelezett és jogosított személyek közt más önkényes megállapodás nem jött vagy nem jön létre — a kötelezettek által félévenként lejárandó negyven egyenlő részletben lefizetendő.

A részletek a kötelezettek által azon cs. k. adóhivataltól lefizetendők, a melynél kir. adóhivataltól fizetik és a jogosítottok a megváltni részleteket ugyancsak az illető cs. kir. adóhivataltól kiveendik, illetékmentes nyugta mellett.

Minden részlet mennyisége a megváltni fölötti határozatban kimutatandó és a legelső részlet a megváltni fölötti határozat keltezésé napjára következő január hó elsője vagy júli. hó elsője után számítandó félév múlva fizetendő.

A megváltni összeg azonban soha meg nem haladhatja a megváltni tárgynak a földadó provisorium után kitudott tökécsített tiszta jövedelmét.

2. §. A törlesztési tölének egy forintot alól maradványai a részlet fizetések általi törlesztésbe nem számítatnak be, hanem a kötelezettek által az első részlettel lerovandók.

3. §. A kitudott és véglegesen megállapított részletek a terhermentesített földön fektésznek; azok nyilván-könyvekbe hivatalból beigtatandók és a beigtatás eszközlése a vég-számlai határozatban tanusítandó.

4. §. A lejárt részletek az országos adók gyanánt behajthatók.

5. §. A kötelezett fél által bemutatandó megváltni fölötti határozat és az utolsó részlet befizetéséről szóló nyugta alapján a beigtatott ebbéli zálogjog bélyeg- és illetékmentesen törlesztendő.

A félnek kívánságára azonban minden befizetett egyes részlet is törlesztethetik.

6. §. Ezen megváltni ügyvitel fogantatásával az 1854. Szentivánhava 21-ről kelt császári nyiltparancs 26 és 85 §§-ai megváltoztatásával a földterhermentesítési alapigazgatóság közvetlen vezetése alatt saját megváltni bizottmányok fognak megbízatni.

7. §. Minden szolgabírói járás számára, vagy ott, hol a viszonyok minőségéhez képest észszerűnek mutatkozik, együttesen több járás számára, megváltni bizottmány állítatik fel. Ezen bizottság 5 tagból áll, kik közül kettő a jogosítottak és hasonlóképpen kettő a kötelezettek választandak. Az elnököt a földterhermentesítési alapigazgatóság nevezi ki.

8. §. A kötelezettek által járásonként választandó megváltni bizottmányi két tag akként fog megválasztatni, hogy a községbeli kötelezettek a helybeli szokások módján két bizalmi férfit választanak, annakutána pedig az egész járás bizalmi férfiai a szolgabíró, vagy a törvényhatósági főnök által kiküldött más bizos jelenlétében szavazattöbbséggel választják meg a megváltni bizottmány tagjait.

9. §. A jogosítottak a megváltni bizottmányi tagoknak általuk leendő megválasztása végett, a törvényhatósági főnök által kiküldött bizos jelenlétében, összegyűlnek és tagjaikat megválasztják.

10. §. Hasonló módon választanak a jogosítottak és kötelezettek még két-két pótagot is, kik tekintettel a nyert szavazattöbbségre előforduló esetenként a megváltni bizottmányba belépnek.

11. §. A megtörtént választásokról jegyzőkönyv vétetik fel három példányban, melyek egyike a megváltni bizottmány megválasztott tagjainak kézbesítettik, másika a törvényhatósági főnökhez és harmadika a földterhermentesítési alapigazgatósághoz terjesztetik fel.

12. §. Ha valamely fél — t. i. a jogosítottak vagy kötelezettek — a megváltni bizottmányt öket illető tagjainak megválasztását a törvényhatósági főnök ismételt felszólítása dacára megtagadná vagy elmulasztaná, akkor a törvényhatósági főnök nevezi ki helyettük a megváltni bizottmány tagjait és pótagjait.

13. §. A helyet, melyben a megváltni bizottmány tevékenységét gyakorolni fogja, a megalakult bizottmány maga határozza meg, de a megállított helyről és a megváltni bizottmányhoz intézett beadványoknak ki kezébe juttatásáról a törvényhatósági főnökhez és a földterhermentesítési alapigazgatósághoz — általános kihirdetés végett — jelentés tennő.

14. §. A megváltni bizottmány feladata megoldásánál magát az 1854. Szentivánhava 21-ről kelt császári nyiltparancs illető határozványaihoz és a jelen törvény szabályaihoz alkalmazandja.

15. §. A megváltni bizottmány határozatait általános szótöbbséggel hozza. Egyenlő szavazatoknál az elnök szótára dönt.

16. §. Ha a föld tulajdonsága vagy a jog van kérdés alatt, a megváltni bizottmány a feleket a törvénytörvényekhez, — vagy ha netalan idegenlen intézkedés szükségesnek tölnek, a politikai hatósághoz utasítandja.

17. §. A megváltni bizottmány kijelölt tartozások megváltniának akkor is van helye, ha azt valamely községben az ugyanazon jogosított irányában kötelezettek valamelyike kéri.

18. §. Ha a jogosított a megváltni alatti tárgy után járó közadót és tartozásokat lefizette, akkor azoknak az utolsó három évről közép összege mint viszonszolgáltatás levonandó.

A megváltni bizottmányok a megváltni fölötti határozatokhoz a földterhermentesítési alapigazgatóság által szerkesztendő és kiadandó nyomtatványi példányokat használnják.

A megváltni bizottmány egyik tagja a jegyzőseget viszi; szabadságában áll azonban a megváltni bizottmánynak, külön tollívt is fölvenni.

19. §. A megváltni bizottmányoknak a váltság fölötti határozatai ellen a felebbezés a földterhermentesítési alapigazgatósághoz mindkét fél jogában áll. A határozat kézbesítése napjától számítandó négy hét alatt beadandó felebbezés fölött a földterhermentesítési alapigazgatóság végérvényesen határoz.

20. §. A megváltni bizottmányok részéről a váltság fölötti határozat egy példány a törvényhatósági főnökhez — ki azoknak a nyilvános könyvekbe igtatását eszközlí — és egy másik példány a földterhermentesítési alapigazgatósághoz beküldendő.

21. §. Oly megváltni esetekben, midőn maga a megváltni bizottmány valamely tagja van érdekelve, köteles ezen tag ebbéli jelenlétét a földterhermentesítési alapigazgatósághoz megtenni, mely esetekben a megváltni tárgyalások keresztfelvitelére a legközelebbi megváltni bizottmány küldeték ki.

22. §. Azon időponttól kezdve, melyben a megváltni fölötti határozat jogerőt nyer, a telekkönyv részletekkel ellátott rendes jegyzékbe azonnal beigtatandó megváltni illető földekre eső adóterhet a kötelezett hordozza.

23. §. Oly tartozások, melyek ezen törvény kihirdetése napjától számítandó három évnél tovább künn állanak, elenyészetteknek tekintendők.

24. §. Ezen törvény haladék nélkül érvénybe lép.

Thiunnann s. k.,
bizottsági elnök.

Schnell s. k.,
előadó.

Felelet a „Nyilatkozat”-ra.

A „K. Közlöny” idei 85-dik számában tiszteletes Kónya József ur fáradságot vett magának a ref. anyaszentegyház közfőjegyzői successio tárgyában a kolozs-kalotai egyházmegyét illető közzsacati tudósításra egy hely-jeigazító nyilatkozat közölni, mint írja „az igazság és a fraternitas becsülete érdekében.”

E tán már unalmassá is vált tárgyat, mely a nagy közönségnek igen kicsiny részét érdekli, halgatással mellőzném, ha a tiszteletes nyilatkozó ur csekély személyemre is csak amugy könnyedén nem patogatná a vélemény változtatás vádját. Legyen szabad hát nekem is azoknak kedvéért, kiket a dolog érdekel a kérdés tárgy tényállását röviden leírnom ugyancsak az igazság, magam s székbíró társaim érdekében, minden tiszteletet adva a testvéreknek is.

Székbíró H. S. urnak a folyó év april 14-dikén Sz.-Lónán tartatott részletes zsinaton beadott, s a közzsínatra felterjesztendő indítványai közt állott a successio eltörlését illető is, mely feliratoznak a több egyházmegyékben pártolás végett közzsacati ugyanakkor elhaároztatott. Felmerült ugyanakkor azon elvetetés, hogy ezen indítványok közzsacati s a közzsínaton leendő felterjesztése az összes testvérgyűlés jogkörébe tartozó agendumpont, de minthogy május 23-án tartandó testvérgyűlés idejétől a közzsínat megnyílásáig, azaz június 5-dikéig az egyházmegyékkel közös ok nélkül való lett volna, a nyári székezés ez alatt már mindenütt elvégződött, s minthogy részletes zsinaton több egyházmegyékkel együtt saját egyházmegyénknek a felirat szellemében többször nyilvánított meggyőződését ismerte, időnyerés tekintetéből, a testvérség utólagos jóváhagyása reményében a közzsacati csakugyan megátározta, s végre is hajtott.

Majd eljött az ominosus május 23-dika. A balát inkább gondoltuk, mint ez indítvány megkülsését. De biz a megtörtént, mert a már ismeretes incidens nyomán székbíró indítványától a testvérség által ellített, s az érdekeltek „Conticure omnes, intantique ora tebeant.”

Hogy e bizalmatlanság-szavazásra a szék rögön fel nem oszlott, oka egyfelől a kitöbbszön állott közzsínat volt, melylyel ez esetben a váloperek s több tárgyak miatt zavarnak nézett volna szembe az egyházmegye, másfelől az, hogy a következő tavaszszal különben is székbírák leendő, mikor a jelenlegi székbírák testületileg fognak leköszönni.

Ki tagadhatná, hogy ez nem érdemelt keserű sérelem vala a székbírók az egyházmegye iránti kész szolgálata fejében. S engedjen meg a t. nyilatkozó ur, de Tamás vagyok, hogy szívrő téve kezél el merje mondani, hogy e tárgyan meggyőződése szerint szavazott légyen.

Denique a scandalum megtörtént. Hanem mind e mellett a bilingvis ezim, akárki találta ki, megkövetem szépen, itt sem a székre, mely elve mellett elhagyatva bár, mind végig híven megmaradt, sem a testvérségre, illetőleg az egyházmegyére, mely nem indítványozott, nem illik, legfeljebb tisztelt követáram kostonlat bele, ki a székbén antisuccessionalista volt, s a közzsínaton egyéb.

S már kérem a tiszteletes nyilatkozó urat, hogy és honnan mondhatja azt, hogy én a vélemény-változtatás szégyenét az egyházmegye arczára háritám? hiszen én a közzsínaton, nem vetve se Pálra, se Péterre, csakis igénytelen egyéni véleményemet s szavazatom nyilvánítottam a fenforgott kérdésben, mivel tartoztam becsületeknek, ha a bilingvis ezim kiérdemelnem nem akartam, mint székbíró társaim nevében óvásképpen is tettem volna, ha a scandalum perceiben ok avval megbízni nem feledek vala.

Végre, ha a zsinati tisztelt tudósító vétett is, midőn azt írta, hogy a kolozs-kalotai fraternitas át- (fel-) íratában a successio mellett nyilatkozik; nem csoda, mert a gyors tárgyalás alatt ennyi tévedés könnyen megtörténhetik azon, ki nem gyorsirású jegyekkel ír; de hogy a tiszteletes nyilatkozó ur, ki a testvérgyűlésen jelen volt, s ki most az igazság érdekében nyilatkozik is, hogy és honnan irhatta azt, hogy a fraternitas a successio mellett felirt, ezt nem értem; hiszen a fenálló

rendszer mellett felírni nem volt semmi szükség, s ez nem is történt meg.

Ezzel felelettem e fargyra vonatkozólag egyszer mindenkorra bevégzem, ennyivel én is tartoztam az igazságnak és magamnak.

Hory Farkas.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az új választás Kolozsvárt tegnap, aug. 10-dikén következő eredményel ment véghez. Gróf Lázár Miklós kapott 193 szavazatot, Bánai Vitalis 183 szavazatot 232-ből, s így ez alkalommal is igen kevés szavazat oszlott el, melyek közül Simon Elek 31-et, Forai F. pedig 28-at kapott.

— A „Herm. Ztg.“ kolozsvári levelezője nem fogadja meg emberbaráti jó tanácsunkat, s tovább is rongálja magát a „Kolozsvári Közlöny“ és elvárta a politikájára ellen intézett támadásaival, s még büszkébben emeli zászlóját, a melyre e jelszó van írva: „világörömet csinálni a magyarok nélkül!“ Nemes pályáját igen szépen folytatja. Második levelét ugyanis jóslattal kezdi, miszerint az új választási kísérleteknek semmi eredménye se lesz most se, mert a jelszó: nem menni be! mert mihelyt a k. főkörmányszék felhívása köztudomású lön, id. gróf Bethlen János a radnai fűrdőből, lóhalálában hazajött s aztán visszasietett Radnára. Az eddigi három rendbeli választások eredménye után senki se lehet kétségben a magyar közvélemény határozott irányára felől; de hogy nagy-érdemű hazánkia, gróf Bethlen János, lóhalálában Kolozsvárra sietett, ez — civilisatori stílusban legyen mondja — se több se kevesebb, mint „Tendenz-Lüge.“ Ezután levelező el akarja hitetni velünk, hogy nem csak diákok, hanem francziák is tud, s idéz egy franczia példabeszédet, a melynek igazságát maga magán próbálja bebizonyítani, oly személyeskedésekre engedvén magát ragadtatni e lap szerkesztője ellen, a mik arra mutatnak, hogy csakugyan sok igazságot kellett mondanunk rövidben a multkor. „Il n'y a que la vérité qui blesse!“ Valóban, úgy látszik! Azt mondja tovább, hogy egyetlen argumentumot se hoztunk fel multkori állításai ellen. Hja, mit beszélünk azokkal, a kik a jog helyett a tényekre hivatkoznak, s ezeket téve amannak forrásul, nem is akarnak egyből tudni? Ily emberekkel jó ha minél kevesebb dolga van az embernek, mert az ilyen emberek elmélete végre is mi egyéb, mint a népvándorlás korára visszavezető ökljog igazolása? Egyébiránt semmi újat, semmi alapot, semmi győzést nem állított. És avval végzi, hogy a „magyar elemnek Erdélyben jobb lett volna nem sodortatni magát a passivitás terére...“ a jövő részrehajlatlan ítéletet fog mondani: vajon az óvárban, a Transporthaussal szemben levő palotában csinált politika jávára lesz e az erdélyi magyar elemnek. E szerint itt csak az idő lehet bíró, s a Herr Correspondent maga lemond a jogról, hogy e kérdésben bírskodjék. Helyes! Bizzuk az időre! Ez már okos beszéd!

— Az erdélyi vasút vállalkozója, mint Bécsből írják, a volt rendőrminister, b. Thierry; Pickering csak nevével szolgál.

— A román irodalmi egyelet közgyűlését illetőleg a „Concordia“-nak Hátszeg-ről, aug. 1-jéről írják, hogy a városi román lakók elismerésére méltó intézkedéseket tettek, miszerint az odagyűlt tagok minél vendégszeretőbb ellátásban részesüljenek. Ez egyelet ezen gyűlése negyedik, s bár arra számítottak, hogy e helyi historiai emlékei a románokra nagy vonzerőt fognak gyakorolni, fájdalom, csak kevés tag jelent meg. Azonban az elfogadás nem kevésbé lelkes volt. Az alelnököt a román értelmiség egyik tagja Miksa József köszönté a városiak nevében, mire amaz az egyelet nevében köszöntetét fejezte ki szívélyességeért a hátszegieknek, a kik az ősi román diósőség és erény nagyszerű emlékeit képviselő romok körében élve, mindenért lelkesülni tudnak, a mi nemzeti. Hasonlóan megisztelt fogadtatott Popasu archimandrita. A gyűlésben néhány országgyűlési tag is részt vett. Ma mind a két román templomban istentisztelet tartatván, féltízkor Hunyad megye tisztségének többségével együtt a görög keleti templomba jöttek össze, honnan a gyűlésre kijelölt házhoz mentek. Báró Nopcsa, az idősebb is részt vett a gyűlésben. Egy 12 tagú küldöttség meghívta Cipariu T. alelnököt, ki érkezéssel számos vivat-tal fogadtatott; a gyűlést egy beszéddel nyitja meg, a melyben a románoknak a közvilágosság terén haladását fejtegette; ezután Baiasiu Miklós üdvözölte az egyeletet, hogy e várost szerencsételt, mire két ad hoc jegyző választott Mesiot és Popescu személyében; altitár Rusu jelentést tett az egyelet mult évi munkaságáról, s közli az új tagok névsorát; ugyan-ez alkalommal olvastatott gr. Nadasdy kan-

czellár és Sencz szebeni jogegyetemi tanár közzöni irata, hogy tiszteletbeli tagokul választottak, mindkettő román nyelven; Schuller J. C. „helytartási tanácsos“ hasonló megiszteltetését német nyelven, és román kötemény német fordításának beküldésével közöni meg. Ezután a pénztárállásról tételt jelentés, s három vizsgáló bizottság nevezett ki, melynek feladata az is, hogy az új tagokat beiktassa. S az 1864¹/₂ diki költségvetés tervét megkísérte. Az egyelet tisztségének Boiu indítványa folytán köszönet szavaztatott. Rusu értekezést olvasott fel „a Dacia aureliana románjairól, Aurelian korától a törökök XV. századbéli hódításáig“, mely élénk applausussal fogadtatott. Popea indítványára felhívták a tagok, hogy tegyenek kirándulást a hajdani főváros, Ulpia Trajana romjaihoz, mely a románokra nézve oly szent emlékek helye, mely romjaiban is a román nemzetiség nagyságáról tanuskodik. Ma d. u. 3 órákor el is mentek Ulpia Trajana romjaihoz, „hogy letegyék tisztelet adójukat“ dicső őseik árnai és régi sirjaik előtt. Ennyi az első ülés eredménye. A holnapi második ülésben az egyelet tagok és tisztviselők fognak megválasztani.

— Szükséges előmunkát Magyarországon. E cím alatt vezércikk az „Oest. Ztg.“ egyik közlelbi számában s többek közt azt mondja, hogy a magyar udv. korlátoknak az is egy kell eselekedni a mint az erdélyi udv. korlátokhoz eselekedett; minthogy azonban „Magyarországon még nincs meg az, a mi Erdélyben önkényt kínálkozott, s csak ügyes kézzel működésbe kellett hozni, t. i. az ujkor követelményeit számbavevő többség“, tehát előbb ezt ott is meg kell teremteni és hát ez volna a szükséges előmunkát.

— A hozzászólásról. E cím alatt a „Magyar Sajtó“ egy közlelbi cikkében igen helyes feleletet ad azoknak, a kik azt követelik, hogy a nemzet közvéleménye által elfoglalt álláspontot készültük elbagyni, midőn a mostani viszonyok közt elő-s hátraforgatott kérdések valamelyikéhez hozzászólunk. A „Sürgöny“ egyik minapi számában — ugy-mint — többek közt a passivitas felbagyásának öröndetes jelét találja abban, hogy valahára a „Pesi Napló“ is megszólalt a törvénykezési változások ügyében. Töves fel fogás és állítás. Abból hogy hallgatunk oly kérdésekben, melyekhez hozzá nem szólhatunk, vagy ha hozzászólhatunk se mozdíthatunk elő, nem következik, hogy ne szóljunk hozzá azokhoz is, a melyekhez valamennyire hozzászólhatunk, sőt a melyekre vagy legalább általuk a közvéleményre tövösen befolyhatunk. Sőt a sajtónak éppen kötelessége ezt tövös hatás reményében tennie. Vannak fontos belkérdeink, melyek ha nem is az alkotmányos tétel főkérdései, mégis belpolitikai és életbevágó kérdések, melyeket a hirlapok meg szoktak vitatni, a nélkül, hogy tartozkodási politikájuk köréből kilépnének stb.

— A pesti állatkert alapítására az engedély már megadott. Az állatok adakozás utján folyton gyűlnek, a már beérkezett állatok egy részét az egyetem udvarán helyezték el. Az itt levő állatok száma összesen 12, köztük ragadozók, szárnyasok és egy kétlaku.

— „Főséges“ kaland. Külföldi lapokban olvassuk: Egész Waldeck a legnagyobb igaztosságban van. Marchand Ida kisasszony, s vele együtt az urakódó herceg özvegye, Wolrad herceg, az utóbbi napok egyik szép reggelen eltűntek. Marchand kisasszony színes és egy ideig Bécsben volt szerződöttve. Mint mondják, Olaszország felé vették utjukat, a hol mindketten — mint „Wiener Zeitung“ hallja a kontrabaszot fogják tanulmányozni Valami művet akarnak együtt komponálni.

— Dr. Warnatz a természetes himlő ragályosságának terjedése ellen zsiros bedörgöléseket ajánl. Azon helyek, hol himlőhőlyagok a bőrön felemelkednek, naponta többször friss disznószárral bekenetnek mindaddig, míg a bőr hámítása el nem mulik. Ezáltal a himlő fejlődése nem akadályoztatik, hanem csak a ragályos kiparólgás távoztatik el. Warnatz ezen eljárást 10 év óta gyakorolja, mely után azt tapasztalta, hogy a himlő ezen eljárás által a család többi tagjaira el nem terjed. (H. K.)

Értesítés a „Kolozsvári Naptár“ ügyében.

Alóírtak egész tisztelettel értesítjük a közönséget, hogy nagy naptárunk nyomtatása annyira előhaladt már, hogy reményünk lehet, miszerint a határidő előtt is szétküldhetjük, Tartalombőség, belbecs s külcsinra is, nem csak hogy ki fogja állani a versenyt minden eddigi társával, de felül is fogja mulni azokat. Együttal kérjük tisztelt írtóinkat, hogy izeket folyó hó 20-ig sziveskedjenek beküldeni, mert az idő eltelte után

csak bolti magasb árban fogadjatunk el megrendeléseket.

Kolozsvárt, aug. 9. 1864.

Stein János,
kiadó.

K. Papp Miklós,
szerkesztő.

— „Victoria“ biztosító társulat alapító bizottmányának kellemetlen értesére esett, hogy mindenesetre a külligynökök ismeretlensége következtében, felszólítások ügynökség átvételére, az itteni kölesönös jég- és tűzkármentő társulat már meglevő ügynökeinek küldeték meg; sőt innen is mentek volna felszólítások az említett társulat ügynökeihez. Miután a kereskedelmi és ipar ezimkönyvekből ki nem vehetni, kik legyenek tulajdonképp ügynökei a kölesönös jég- és tűzkármentő társulatnak, intézkedtünk a külligynökök országokban más felállított főügynökeinknél hasonló eseteknek jövőben meggátolása végett, valamint az iránt, hogy ezután csak oly egynekhez küldessenek felszólítások ügynökség átvétele végett, a kik más biztosító társulatokkal nincsenek összekötöttek; ez eljárás fog Erdélyre nézve követetni s szoros kötelezőségévé lön téve a társulat külligynökök közlegeik, hogy semmi, bármilyen névvel nevezendő kérésbetekeket se küldjenek más társulatok ügynökeihez.

Kolozsvárt, aug. 10. 1864.

A „Victoria“ alap. bizottmánya.

Nyílt posta.

— Zs. Nagy-Szebenben. A vezércikk megkaptuk. Szombati lapunkban fog jöni. Addig is öröndenénk, ha megkapnók ígért folytatását. Egy „okosan“ irt cikket, a melynek még folytatása is van, a mostani meddő korban felér egy soknyelvű országgal, a melyt agyon akarunk boldogítani. Kár, hogy a kérdéses ügyben határozatlan nem nyilatkozhatik. Ha önnek egyszerűen nevére ezimzett levelet indít az ember a postán ucanév és házszám kijelölése nélkül, megkapja-e abban a — világvárosban?

POLITIKAI HIREK.

Angolország. A német nagyhatalmaságok s Dánia részéről aláírt béke-előzetekre s ezek következtében Dánia újabb helyzetére vonatkozólag a „Times“ következőleg irt:

„Elvégre hát véget ért a Dánia-elleni német háború, mely oly sokáig foglalkoztatta a világ figyelmét. A conferentia harmadik ülésében Dánia mindent megadott, a mit töle kívántak, Quadeur a szükséges utasítások megérkezése után aláírta a békeelőzeteket. Három hónapos fegyverszünet köttetett; Kezretly király átengedni ígerte Schleswiget, Holsteint és Lauenburgot, a hozzájuk tartozó szigetekkel együtt, s egy hadiköltséggel terhelt, ellenséges dulusok által elpusztított és megszüllt területet fog megtartani másfél millió lakossal. Noha régóta előre látható volt, hogy a háborúnak nem lehet más kimenetele, most, mikor a végső catastropha híre megérkezett, még sem lehet azt részvét és sajnálkozás nélkül hallani. Egy nemzetnek, mely minden értelmes szemlélő véleménye szerint Európa legtisztességesebb nemzetei közé tartozott, azt kellett megérnie, hogy földét meghorhanták, hogy seregei egy sokkal nagyobb számú ellenség által megverettek, hogy házát és udvarát ellen foglalta el, s hogy javait irlagmat nem ismerő katonai parancsnokok elragadták. A tartományok, melyek négy száz óta voltak Dániával egyesítve, s melyeknek Dánia mellett maradását tizenkét év előtt valamennyi európai állam jóváhagyta, örökre elszakítottak tőle; a keleti tenger legjobb kikötője nem a dánoké többé, s számos honfaik léteznek a meghódított hgségek határai közt, dánok, származás és nyelv szerint, kik nem sokára — s ez nem is lehet másképp — mindnyájan alá lesznek vetve azon elnemzetiellenítésnek, mely a háború előtt e tartományok német lakosainak egyik főselemé volt. A balszerencse ezen óráiban köznapi vigasztalások nem érnek semmit. A balvégzet, mely a dánokat érte, a legnagyobb, mi bármely államot érhet. Egy nemzetl nem lehet azt várni, hogy önmegadással viseljen el oly birtokevesztést, mely nemcsak lealacsonyítja honát más nemzetek véleményében, hanem pénzügyeire is éreken át felette érzékenyen hat. Politikai állása, katonai becsülete, népessége, gazdagsága, nemzeti bátorsága — mindene együtt szenvedett. Kétségbeeséssel határos érzelmekkel kénytelen egy államnak, mely egykor független volt és tiszteletben állott, birtokeit kát kis szigetre, s az ellenség által előzöllyt Jütlandra szorítva látni. De a kénytelenség Németország tulajdonosságát elismerni, sokkal kevésbé borszantó, mint a félelem, hogy Németországnak hatalmában áll e boro-banást ismételni. S mégis, még most is elmondhatni, hogy Dánia helyzete nem egészen reménytelen. Az a kevés, a mi belőle meg-

maradt, kevés év alatt gyarapodva, viruló és elégtl országgá emelkedhetik. A nemzetek boldogsága nem függ hatalmi állásuktól; sőt gyakran megfordított viszonyban áll látszólagos nagyságukhoz. Dánia nem lesz első azon államok közt, melyeknek ellenséges alattvalók elvesztése előnyt hozott. Anglia soha sem tett nagyobb haladást, mint mintán éjszak-amerikai gyarmatait elvesztette. Austria már is nyert Lombardia átengedése, s a többi Olaszország ügyeiben nem avatkozása által. Ha már most olyan világos, mint a nap, hogy a hercegségek lakosai akár jogosan, akár jogtalanul elszakadni ohajtottak Dániától, s hogy visszatartásuk Dániát folyvást a háború veszélyének tette volna ki, úgy még áldásnak bizonyulhat, hogy elszakadtak. A dánok keservét nem annyira maga a veszteség, mint inkább a vesztes módja okozza. Ha Németországhoz fordulunk, teljességgel nem találkoztunk azon örömhangelattal, melyet ily nagy győzelem méltán előidézhetne. A németek Délén ugy, mint Éjszakon, morognak, dühöngnek azok ellen, kik érettek működtek. A hangulat Poroszországgal ellen soha sem volt gonoszabb mint most, mikor Németországban minden képarusbolt teli van rakva a düppeli dicső győzelemmel.

A sajtó Hannoverában, Szászországban és Bajorországban egyenlően szidalmazza Berlint, s méltatlan engedményekkel vádolja Reebberg gróft. A rendsburgi események mutatják, minő viszonyban áll Vilmos király kormánya a kisebb államokhoz. A történetben magában semmi sem volt, mi politikailag aggodalmat kelthetett volna, ha nem létezik vala már régebben némi ingerültség. Komoly viszály a német szövetség és Poroszország közt most legkevésbé sem tartozik a lehetetlenségek közé. Anglia, bizon reméljük, nem fogja megint azt a hibát elkövetni, hogy e viszályokba avatkozzék; de mi résztünkről megelégedéssel tekinthetünk vissza kísérleteinkre, melyekkel méltányos békét igyekeztünk eszközölni, midőn ugy tapasztaljuk, hogy ama tartományok, melyek megszabadítása szolgált ürügyül a háborura, még mindig katonasággal vannak megszállva, s azt kitarítani kénytelenek mindaddig, míg a súlyos hadi költség meg leend térítve; hogy a könnyen elviselhető dán kormányt katonai uralom váltotta fel, s hogy az a nemzet, mely oly erőszakosan bánt szomszédjával, majdnem hajlandó polgári viszályban önmaga ellen fordítani fegyverét.“

Franciaország. Napoleon császár a császári ház és szépművészetek miniszteréhez Vaillant tábornaghoz következő levelet intézett:

„Vichy, jul. 31. 1864.

Kedves tábornagom! Egy eszmét akarok közölni önnel, mely a pihenés alatt, melyet itt élvezek, ötöltt eszembe. Két nagy s igen küllönözött rendeltetést intézet fog Párisban újra fölépíttetni: az Opera-ház és a Hotel-Dien. Az első már megkezdett, de az utóbbi még nem. Ambár az operaház az állam, a Hotel-Dien pedig az apódlak s Páris városa költségén létesítették, mind a két épület igen kitűnő emléket fog képezni a fővárosban; azonban mivel nagyon eltérő érdekeknek lesznek szentelve, azt ohajtanám, hogy az egyik ne látszassék nagyobb pártfogásban részesülni, mint a másik.

A császári zenészi akademia költségei, fájdalom, meg fogják haladni az előre kiszámított mértéket, s ki kell kerülőnk azon szemrehányást, hogy milliókat fordítottunk egy színházra akkor, midőn Páris legnépzszerűbb körházának még csak alapja sincs letve. Ugyanazért kérem önt, hagyja meg Szajna megye főnökének, hogy minél előbb kezdesse meg a Hotel-Dien munkálatait s az operaház építését sziveskedjék egy intézni, hogy mind a két épület egyszerre készüljön el. Elismerem, hogy e combinationnak nincs semmi gyakorlati előnye, azonban erkölcsi szempontból nagy fontosságot helyezek arra, hogy a gyönyörnek szentelt hajlék ne épüljön fel előbb, mint a szenvedés menekő-helye.

Fogadja ön őszinte barátságom nyilvánítását.

Napoleon.“

A „Kr. Z.“ szerint Mac-Mahon tábornagy szeptemberben Algir déli részében nagy expedíciót eszközönd, a lázadók meghódolásának kiegészítése végett. Ez alkalommal egy oáz, mely az utóbbiaknak fűmenhelyül szolgált, el fog pusztíttatni, s az azt környező palmaerdő ki fog vágatni.

Tuniszból, jul. 29-ről kelt tudósítások szerint, a bey kormánya s a felkelők közt egyezkedés létesült az adók leszállításának alapján. A legfőbb törzsek közül 14-en már meghódoltak. Ben-G hadan, a lázadás főnöke, engedélyt nyert az országot elhagyni.

Mint a „Moniteur de l'Armée“ jelenti, Mexicoból azon csapatok fognak először térni vissza Franciaországba, melyek először küldettek el oda. Mexicoban még két teljes gyalogsági hadosztály marad, az illető tüzérségégt stb. Ezen két hadosztály összesen 2 vadasz, 2 afrikai könnyű gyalogsági zászlóalj, 2 zuáv-ezred s a küllöldi legióból áll.

Németország. A vívmányok fölötti örömet még mindegyre zavarja a rendsburgi esemény által felébredt gyanú a porosz politika titkos céljairól, egyedül Austria magatartása nyújt reményt a békes kiegyenlítésre. Valamint eddig csupán Németország jogainak megőrzéséről volt szó, mond egy közlekedő kibocsátott austriai körsürgöny, melyben a béke-előzetek megkötése által nyert eredmények soroltatnak elő — úgy Austria ohajtásai továbbra is oda lesznek irányozva, hogy mindazon kérdések, melyek az átengedett hercegségek jövődöbeli sorsára vonatkoznak, a szövetségi kormányokkal egyetértőleg intéztessenek el.

A „Bair. Ztg.“ írja: „A holsteini executio most már czéltalan; más valaminek kell annak helyébe lépnie; csak hogy nem annak, mit a „Kr. Ztg.“ vél, t. i. Holsteinnak a nagybatalmak részére átszolgáltatásának; hanem a tartománynak a szövetség általi sequestraltatásának, az öröklési kérdések eldöntéseig.“

Ugyanezen lap a „Wiener Abendp.“ egy cikkét következő észrevetellekkel kíséri:

„A bécsi béke-értekezletnek lényegileg ismeretes eredményei, mint hisszük, Németország számára elég okot szolgáltatnak arra nézve, hogy azokhoz szerencsét kívánjon magának. Egy 20 évig tartott heves s bonyolult viszály megoldásra talált, s a német hazára nézve teljes hadi dicsőséggel s becsülettel lön elintézve. Az, mit hön ohajtottunk, megtörtént, a 3 hercegség örökre elválasztott Dániától. Semmi sincs egyéb hátra, mint hogy a souveraunitási kérdés szellemben döntessék el, mely mellett híven s szilárdul fellépni a közép-államok egyetlen percig sem tévováltak. Nem kételkedhetünk többé arról, hogy a végleges béke-okmány nem fog a béke-előzetek mögött sokáig hátramaradni, s bizton reméljük, hogy addig a jog-kérdés is minden oldalról akkép fog eldöntetni, a mint azt a német jog-útdat, s a birtokba vett tartomány, kívánják.

A „Wien. Abendp.“ legújabb cikke megértesíti bennünket ezen jogos bizalomban, s örömmel látjuk abban az austriai részről kifejezett szövetség-baráti érzelmeket.

Ezért újra éledt reménnyel akarunk a jövő elé nézni, s ha a félhivatalos „Wien. Abendp.“ békülékeny szavai (vajha Poroszor-

szág is csakhamar csatlakoznék azokhoz) teljesedésbe mennek, akkor, de csak is akkor fog mindenütt egyengelve lenni az ut a német egyetértés előtt, s akkor a rendsburgi kellemetlen esemény is a feledésnek fog átadatni.“

Az öröklési kérdésre vonatkozólag az „A. Allg. Ztg.“-nak Bécsből írják, hogy az értekezlet tanácskozásában már szó volt az augusztusburgi herceg beigtatásáról, még pedig oly módon, mely semmi kétséget sem hagy az iránt, hogy a dánok, kik a herceg elismerésére késznek nyilatkoztak, nagyon ohajtanak a szövetséggyűlésnek legközelebbi ily szellemen hozandó határozatát. Magukban az előzetekben is tekintetbe vétetett a herceg trónraülése, habár annak neve nem említettett is meg, s az előzetek ezen pontja képezné a hidat, a szövetségnek a végleges béke-alkudozásokban, a leendő fejedelem általi részvételéhez.

Dánia. Koppenhága, aug. 2. A „Folkething“ mai ülésében 35 tag (köztük Hall és a paraszttal tartó párt vezetői) által következő indítvány tétetett.

„Mintán a kormány a birodalmi tanácsnak e hó 1-jén tartott titkos ülésében, a nélkül, hogy a birod tanács megalakulva lett volna, s a nélkül, hogy ezért tanácskozások történetek volna, a tanács tagjainak a jelenlegi politikai állásról s névszerint a béke tárgyalásokról közleményeket tett, a Folkething, melynek a feltételek szerint, melyek alatt e közlemény tétetett, jelenleg e tárgy feletti tanácskozása lehetlenné lön, szükségesnek látja a maga részéről kijelenteni, hogy hallgatásából a kormány intézkedéseinek helybehagyása nem következethet.“ Az indítvány elfogadtatott.

Orosz- és Lengyelország. Ama tettekes pénzbeli áldozatokra vonatkozólag, melyek az orosz államra a két legutóbbi nyugtalan év- s névszerint a lengyel felkelés által szabattak, a „Wojenni Zbornik“ orosz félhivatalos lap az 1863- s 64-dik évi katonai budgetek összeállítását hozza, melynek bevezetésében az mondatik „miszerint Oroszország a megfőzött 6 béke-év után, melyekben se-regeit békélábra állítá, sőt még kevesbité is, a felkelés, s az abból eredt politikai események által arra kényszerítettett, hogy erős, sőt fenyegető állást foglaljon el.“ Ezért minden

katonai-gazdasági kiadást, melyek különben több évre osztattak volna szét, egyszerre kelle eszközölni. Ennélfogva a hadiállapotra számított katonai budget az 1863 dik évben, az előreszámított 118,538,868 rubelről, a hadiláb hozzájárulása által (35,507,769 rubel) 154,046,636 rubelnyi összegre emelkedett. „Mivel a jelen állapotok“ — ugymond — még most sem engedik meg nekünk haderőnk leszállítását, alig lehet föltenni, hogy a folyó 1864. évi katonai budget, mely rendes s rendkívüli kiadásokban 119,950,702 rubel, s 32,484,637 rubelnyi hadiköltségekben, tehát összesen 152,435,399 rubelben állapítottat meg, kevesbitethetni fogna.“ Ebből látható, hogy a nyugati tartományokban, s Lengyelországban, fölkelés 68 millió ezüst rubelnyi költségek okozott.

Ujabb A szerb congressusról a „Temesvarer Ztg.“-nak f. hó 5-ről távirják: „A mai ülésben vette kezdetét a választás. A összes román képviselők kinyilatkoztatták, hogy a szerb egyháztól való közigazgatási elválasztás iránti tekintetből, loyalis érzületük kifejezése mellett nem vehetnek részt a metropolita-választásban. Ezután a jelen volt többi 60 szerb képviselő, kik közül 3 különben szintén nem szavazott, megkezdé a választást. Minthogy cs. kir. udv. biztos részéről a választásra két nap tűzetett ki, hogy így a választóknak alkalom nyujtassék, hogy mai határozatukat holnap még megváltoztathassák. A mai szavazásban Maschierewics püspök 50, Athanasz Kovics Plató 4, Stojkovics 2, és Ivanovics 1 szavazatot nyert.

A másnapi f. hó 6-kai határozó végszavazás alkalmával Maschierewics püspöknek ugys túlnyomó többségi pártja még inkább szaporodott. Mint ugyanis a távirda jelenti f. hó 6-kán a románok kiléptével 60 képviselő közül 57 Maschierewics püspökre szavazott. Kettő nem szavazott, egy pedig Athanasz Kovics püspökre, kie szavazott szintén Maschierewics püspökre engedvén át, az egyhangulag választott meg. Megjegyzendő, hogy a Declaratorium Illiricum határozatai szerint a metropolita-választás egyhangulag történendő; ha a szavazatok eloszlanak, ő Fel-sége nevezi ki a metropolitát. A fenforfó esetben az nem fog történni, de jól értesültek állítják, hogy Maschierewics püspök pa-

triarchává fog kinevezettni, mi a korona kizárólagos joga. A „P. N.“ és „H. N.“-nak végül Ujvidékről azt távirják, hogy a „Devnik“ véglegesen betiltatott. Több ezikk miatt ellene bűnvádi kereset indittatott, Gyorgyevics és Vukicevics szerkesztők pedig hadi törvényszék elé állítottak.

Bécs, aug. 8. A „Vorstadt-Ztg.“ szerint a hannoverai szövetség gyűlési követ annak kijelentésére utasított, hogy Hannovera, ha a szövetség nem eszközölhetne ki közvetlenül elégteltelt saját tekintélyének, legalább a maga csapatjait viszzahavandja Holsteinből, nehogy azok talán ujabb erőszakoltatásnak legyenek kitéve.

Koppenhága, aug. 6. Az itteni lapok jelentései szerint, a király személyesen akarja ma az országgyűlést megnyitni, még pedig, mint a Dagbladet jelenti, szokatlan pompával s katonai tüntetésekkel.

Követválasztás. Aranyosszékek felső-kerületében megválasztott **Gál Miklós**, a ki ezelőtt is megválasztva volt, az alsó-kerületben pedig hirszerint ismét **Béldi Gergely** fogott megválasztatni.

A „K. Közlöny“ magán-távürgönye **Maros-Vásárhely** aug. 10-kén. A város részéről következők választottak idösb gr. **Teleki Domokos** és b. **Bánffy Albert**.

Marosszékek alsó választó-kerületében b. **Bálint József** választott meg.

Déva, aug. 10-kén. A város részéről követül választott **Makrai László**.

Bécsbörze Augustus 10-én: Nemzeti kölcsön 80.7. 5% Metalliques 72.75. Bank-részvény 784.—. Hitel részvény 194.40. Váltó Londonra 114.61. Ezüst 113.50. Arany 5.46.

1860-diki Állam kölcsön 96. 40.
Augustus 8 án: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 75.—. Erdélyi 72.25.

T. és felelős szerkesztő **DÓZSA DÁNIEL**.

NEM HIVATALOS.

Hirdetés.

(197) **Kolozsvártt belső-farkasutczában** gr. Karacsay Sándorné 81 számú házánál a jövő Sz. Mihálynapkor békültözhető 1-ső emeletben levő **nagy szállás**, pince, nyári-téli konyhával és 4 lóra való istállóval ellátva, **kiadandó**. Értekezni lehet iránta otlanlakó ház-gondnok Gyulai Sámuelnél.

(193) (3—3)

A „VICTORIA“

tűzkárbiztosító társulat alapító választmánya közlirre teszi, miszerint a részvényalírárok **Szamosujvártt** gyógyszerész t. cz. **Hrobonyi Pál** urnál; **Déézen** pedig nagykereskedő t. cz. **Krémer Sámuel** urnál fogadtatnak el, s hogy a most nevezett urak egyszersmind a 3% cautio, t. i. 30 ofrt átvételire is föl vannak hatalmozva, s egyszersmind az aláírni kívánóknak teljes fölvilágosítást nyujtanak.

Kolozsvártt, aug. 4-én, 1864

„VICTORIA“ alapító bizottmánya.

(187) **Haszonbér.** (4—6)
Gróf Lázár Klára tövisi birtoka 1864 évi Sz. Mihály naptól kezdve több évekre haszonbérbe kiadó. Értekezni lehet, levélben, vagy személyesen, a birtokos gróffóval lakásán Körtetfán Marosvásárhely mellett.

(196) **Kiadó malom.** (2—3)
M. gr. Haller György urnak **Ugrán**, a Marosra épített **hat kerekű lisztelő malma**, a jövő 1865-ik év január 1-ső napjától kezdve kiadó.

(192) **Fogfájósokhoz!** (2—3)
Tisztelettel tudatjuk, hogy **BLAU**, bécsi fogorvos, folyó évi **szep-tember hó közepe-felé Kolozsvárra érkezend**; miért is mindazoknak, kik biztos segélyt netalan igénybe veendik, figyelmükbe ajánlatik. Megérkez-tenek napja s városunkban leendő tartózkodási helye kellő időben hírlapilag közöltetni fog.

(161) **Hirdetmény.** (19—*)
Tisztelettel tudatjuk a t. cz. **repcze-termelő** urakkal, hogy a már 18 év óta fenálló olajgyárunkba **az idén kiválólag a repcét a legmagasabb árba fizetjük**, arra, mint eddig is, előleget adunk és akár az egész termést előre kifizetjük.

KISS TESTVÉREK, olajgyár tulajdonosai.

(24) **Alóltit ön magán valaminek betegin sok év folytán tapasztalta, melyszerint fog orvos POPP J. G. ur „anatherin szájvize“ nem csak a száj kellemetlen szaga ellen; hanem a fogak tisztasága és ép fentartására is a legjobb szerül szolgál**
Bécs, július 4 én 1863. **SCHÄFFER ÁGOSTON** lovag, orvos-tudor, és a bécsi orvosi-kar tagja

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutczá 74 sz.)

Melléklet: Előfizetési felhívás Az „Általános polgári törvény“ könyvre.